

SPRÁVY A POSUDKY

Dánske sympóziu o odbornom jazyku a komunikácii

17. – 21. augusta 2009 sa v dánskom meste Århus uskutočnil už 17. ročník vedeckého podujatia s názvom XVII. európske sympóziu o odborných jazykoch, ktorý organizovala Katedra jazyka a obchodnej komunikácie Århuskej univerzity v spolupráci s výskumnou skupinou ASB zaoberajúcou sa problematikou poznania a komunikácie. Sympóziu prilákalo vyše 180 účastníkov z celého sveta vrátane Slovenska.

Organizátori naplánovali bohatý konfrontačný konferenčný program zahŕňajúci štyri plenárne prednášky a 4-dňový náročný maratón skladajúci sa z troch až štyroch paralelných sekcií, panelových diskusií, posterových prezentácií projektov, okrúhlych stolov a v neposlednom rade aj z prezentácií doktorandských projektov. Jednotliví autori sa zaoberali čistou teóriou, ale aj praxou, pričom tematika bola rôznorodá – konštruovanie odborných vedomostí, pojmová reprezentácia v terminológii, sprostredkovanie odborných vedomostí, didaktika odborného jazyka, interkultúrne aspekty odbornej komunikácie, textová a žánrová analýza, preklad odborného diskurzu, diachronia odborného jazyka, lingvistické aspekty odborného jazyka, obchodná komunikácia, terminológia a terminografia, odborná lexikografia atď.

Plenárne prednášky jednak rámcovali a sumarizovali dianie v oblasti skúmania odborného jazyka a jednak naznačovali prínosné presahy do príbuzných disciplín. Prvú prednášku s názvom *Skúmanie odbornej komunikácie: expandujúca disciplína* mal Klaus Schubert z nemeckej Fachhochschule Flensburg, ktorý načrtol históriu, vývojové štádiá, ale najmä súčasné trendy skúmania odbornej komunikácie. Za predmet posledného, štvrtého štádia vo vývoji tejto disciplíny určil komunikáciu ako činnosť, čo je dôsledkom kognitívneho prístupu a komunikačnej teórie; ide o podobnú situáciu v porovnaní so všeobecnou lingvistikou. Paralelný vývoj zažila aj translitológia, ktorá sa rovnako ako odborná komuniká-

cia zaoberá odbornými textami, pričom K. Schubert pripomenul, že v súčasnosti majú tieto dve disciplíny veľa spoločného a vzájomne využívajú výsledky svojho skúmania. Autor označil skúmanie odborného jazyka za disciplínu zjednocujúcu rôzne ciele a pohľady, keďže svojím aplikačným charakterom presahuje hranice lingvistiky a okrem čisto jazykových charakteristík skúma aj obsah komunikácie, technické médium či pracovné procesy. Lingvistický prístup by mal v tejto oblasti zostať kľúčový, ale nesmie sa zabúdať na pragmatické aspekty komunikácie. K. Schubert na záver vyslovil názor, že výzvou súčasnosti je komplexné skúmanie odborného jazyka a komunikácie.

Druhú plenárnu prednášku organizátori zverili Martinovi Epplerovi zo švajčiarskej Luganskej univerzity: *Zlepšuje vizualizácia odovzdávanie poznatkov a informácií? Výsledky z kontrolovaných experimentov*. Autor predstavil empirický interdisciplinárny výskum, ktorého cieľom bolo zistiť, čo ovplyvňuje a čím možno docieľiť optimálne odovzdávanie vedomostí a poznatkov. Experiment dokázal, že odbornú komunikáciu, ako aj dlhodobé zapamätávanie uľahčuje obraz či už v reálnej, alebo vo virtuálnej forme.

V treťom plenárnom príspevku Američana Franka Keila z univerzity Yale v New Haven *Ilúzie porozumenia* sa prekrývala lingvistika, psychológia a filozofia. F. Keil prezentoval výsledky prieskumu, ktorý odhalil rozdiel medzi dojmom človeka laika o svojom vlastnom pochopení predloženej problematiky a tým, čo je z nej schopný reálne zreprodukovať. Ukázalo sa, že laici síce príčinné vzťahy daného výkladu chápu, ale nedokážu ich vysvetliť a nepamätajú si detaily, čo vyjde najavo pri konfrontácii s odborníkom. Na záver sa autor venoval fenoménu tzv. rozdelenia kognitívnej práce (*division of cognitive labor*), čo možno označiť za akúsi intuíciu, ktorá laikovi umožňuje aj napriek existencii jeho ilúzie porozumenia odhadnúť kvalitu poznatkov mimo svojho odboru.

Štvrtá, záverečná prednáška Chrisa Candlina z austrálskej univerzity Macquarie v Sydney sa zaoberala dvomi okruhmi: v prvom rade sumarizovala argumenty, projekty a zaujímavé výzvy, ktoré konferencia priniesla, a v druhom rade načrtla nové, rodiace sa témy a novú koncepciu skúmania odborného jazyka a komunikácie.

Slovensko malo svoje zastúpenie v posterovej časti podujatia prostredníctvom *Projektu Slovenskej terminologickej databázy*, ktorý predstavila

Jana Levická z Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV. Autorka sa sústredila na porovnanie pôvodnej a súčasnej koncepcie databázy.

Z tematicky príbuzných terminologických projektov stojí za zmienku vystúpenie Łucje Bielovej z poľskej univerzity v Gdansku prezentujúce skúmanie právneho jazyka na základe korpusového materiálu (jednojazyčný právny korpus, porovnateľný korpus britského, amerického a poľského práva obchodných spoločností a napokon 3-miliónový paralelný anglicko-poľský korpus právnych textov), ktorého cieľom je zvýšiť kvalitu prekladov a tiež výchovu budúcich prekladateľov.

Na korpusovom základe stavia aj inovačný kanadský diachrónny výskum Pascaline Duryovej a Patricka Drouina, ktorí do terminologickej práce zaviedli termín *nekrológia*. Ide o skúmanie zastarávania terminológie využitím poloautomatickej extrakcie korpusu textov z oblasti ekológie, pričom rozoznávajú rôzne typy zastarávania od vymiznutia jedného z významov cez vymiznutie slovného druhu z morfológicky príbuzných derivatív až po úplné vymiznutie lexikálneho tvaru.

Ana Ostroški Aničová predstavila chorvátsky projekt prekladového slovníka leteckej terminológie vrátane mikroštruktúry a detailnejšie sa zamerala aj na vypracúvanie hesiel a ich mikroštruktúru (kolokácie, kontexty).

Z dánskych hostiteľov mal v terminologickej sekcii zastúpenie Morten Pilegaard, ktorého prezentácia sa týkala nielen terminológie, ale aj terminologického manažerstva: softvérovej podpory správy terminológie a tvorby odborných textov v rôznych oblastiach zdravotníctva. Ide o interaktívnu databázu zahŕňajúcu štyri jazyky: litovčinu, estónčinu, dánčinu a angličtinu, ktorá uľahčuje šírenie a výmenu terminológie a poznatkov na výskumné i komerčné využitie.

Z prakticky ladených terminologických príspevkov napokon spomenieme kontrastívnu analýzu dánskych a anglických lekárskejších termínov z pohľadu ich motivácie od Dánky Birthe Toftovej, ktorá zároveň predstavila projekt prekladu medicínskej ontológie SNOMED.

Z teoretického hľadiska mali veľký prínos aj príspevky veľkých postáv súčasného terminologického myslenia v rámci panelovej diskusie: Johna Humbleyho na tému *Paradigmy terminotvorby a spôsoby ich skúmania* a kolektívu Sabely F. Silvovej, Judit F. Aymerichovej a Teresy Cabré Castellvovej o motivácii pri tvorbe termínov a s ňou súvisiacou terminologickou variáciou.

Praktický dosah skúmania odborného jazyka na každodenný život dokázala prezentácia taiwanskej účastníčky Veroniky Changovej, ktorá analýzou zdravotných záznamov v taiwanských nemocniciach poukázala na ich nezrozumiteľnosť a možný zdroj závažných omylov v nemocničnej liečbe. Cieľom jej snaženia má byť dvojazyčný anglicko-čínsky softvérový formulár zrozumiteľný nielen nemocničnému personálu a lekárom, ale aj pacientom. Praktické využitie bude mať aj snaha dánskeho kolektívu pod vedením Ellen Christoffersenovej, ktorý má za cieľ vytvoriť kontrolovaný jazyk a sprístupniť tak technické manuály generácii starších používateľov.

Jana Levická

Tradičné stretnutie mladých lingvistov už po devätnásty raz

V dňoch 18. – 20. novembra 2009 sa v Modre-Harmónii konalo v poradí už devätnáste medzinárodné stretnutie mladých jazykovedcov, ktoré organizovala Katedra slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave v spolupráci so Slovenskou jazykovednou spoločnosťou pri SAV a Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra SAV. Na XIX. kolokviu sa stretlo 74 mladých lingvistov z 5 krajín, a to z Českej republiky, Maďarska, Poľska, Srbska a zo Slovenska. Kolokvium otvoril *J. Hladký* z Katedry slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity, v slávnostnom príhovore pokračoval *R. Bilík* – prodekan pre vedu a výskum Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity a *G. Múcsková* z Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV.

Dôkazom veľkého záujmu mladých jazykovedcov o účasť na tomto podujatí celospoločenského charakteru bolo 72 prezentovaných príspevkov nielen z oblasti jazykovedy, ale aj z príbuzných vedných disciplín. Príspevky boli tematicky rozdelené do niekoľkých blokov, diskutovalo sa v dvoch sekciách.

A. Gábriková (FF UK Bratislava) načrtla synchrónny prehľad tendencií uplatňujúcich sa v slovenskej lingvistike, pričom poukázala na „pragmatic-